

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістр) _____
галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 034 Культурологія _____
(шифр і назва)
освітньо-професійна програма Культурологія
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ філософський _____

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

“21” червня 2024 року, протокол № 11

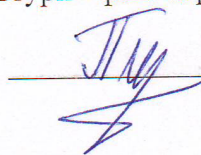
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор філософ. наук, професор кафедри теорії культури і філософії науки Стародубцева Л.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету

Протокол від “ 17 ” червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

(підпис)

Дмитрій ПЕТРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

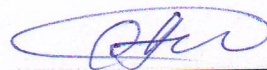

Ярослав БІЛИК

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2024 року № 11

Голова методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Візуальна культура» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Магістр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань 03 – Гуманітарні науки

спеціальність 034 - Культурологія

Опис навчальної дисципліни

1.1. *Мета викладання навчальної дисципліни* полягає в ознайомленні студентів із найважливішими напрямками і концепціями візуальної культури.

1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни є:*

- представити у стислому викладі проблематику досліджень візуальної культури;
- розкрити основні концептуальні схеми дослідження візуальної культури ;
- сформулювати уявлення про основні концепції і поняття досліджень візуальної культури.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин –90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1 (1)-й	-й
Лекції	
20 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	год.

Лабораторні заняття	
0 - год.	год.
Самостійна робота	
60 - год.	год.
Індивідуальні завдання	
0- год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- знання з основних теоретичних напрямів, шкіл, концепцій візуальної культури, категоріального апарату теорій візуальної культури та основних першоджерел з досліджень візуальної культури;
- вміння застосовувати концептуальні схеми теорій до дослідження візуальної культури;
- спроможність генерувати нові ідеї та теорії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Парадигми досліджень візуальної культури.

Тема 1. Введення до дисципліни

Visual studies як нова дослідницька парадигма в культурології. Міждисциплінарність візуальних досліджень культури. Проблематика сучасних досліджень візуальної культури. Проект нової іконології Дж.Т. Мітчелла та становлення пікторіальних досліджень. Концепція іконічності Г.Бема. Методологія досліджень візуальної культури за Дж. Елкінсом.

Обґрунтування досліджень візуальної культури як окремого напрямку у філософських і культурологічних дослідженнях в роботах К.Моксі, М. Джея, Н. Мірзоева. Візуальна культура в дослідженнях М. Ямпольського від інтертекстуальності до теорії візуальної культури.

Тема 2. Аналітика візуальної перцепції в теорії гештальту та психоаналізі.

Теорія гештальту М. Вертгеймера, К. Келлера та К. Коффи. Закон групування та закон відношення (фігура-фон) в гештальттеорії візуальної перцепції. Концепція візуального мислення Р. Арнхейма. Гештальтпсихологічна теорія візуального сприйняття. Візуальне сприйняття та середовище в концепції Ф. Перлза. Дослідження соціальної обумовленості візуальної перцепції С. Ашем і С. Мілгредом.

Герменевтика підозри З. Фройда. Психоаналіз та дослідження візуальної культури. Психоаналіз і структуралізм Ж. Лакана. Концепція уявного Ж.

Лакана та дослідження образності. Стадія дзеркала у візуальній антропології Ж. Лакана. Лаканівська інтерпретація історії виникнення лінійної перспективи. Аналіз погляду в дослідженнях авангардної візуальної культури Дж. Копжек. Жіночий погляд у феміністській теорії М. Доен. Концепція «шву» Ж.-А. Міллера, Ж.-П. Одара та С. Гіза. Застосування психоаналізу Ж. Лакана до аналітики візуальної культури в дослідженнях люблянської школи психоаналізу (М. Долар, С. Жижек, А. Зупанчич). Візуальна антропологія і візуальна культура в психоаналітичній концепції С. Жижека.

Тема 3. Феноменологічні методи у дослідженнях візуальної культури.

Феноменологія Е. Гусерля в контексті новочасної моделі суб'єкту. Феноменологічне дослідження візуального сприйняття Е. Гусерлем. Феноменологічна концепція образу Ж.-П. Сартра. Розрізнення між оком і поглядом в феноменології Ж.-П. Сартра.

Подолання трансценденталізму в феноменології сприйняття М. Мерло-Понті. Концепція «насиченого феномена» Ж.-Л. Маріона та подальший розвиток феноменології візуального сприйняття. Первісний феномен в концепції М. Анрі. Феноменологія та візуальні дослідження в теорії М. Хансона. Феноменологія та спекулятивний реалізм: нові перспективи досліджень візуальної культури в концепції Г.Хармана. Радикалізація феноменологічних методів в дослідженнях візуальної культури Ф. Ларуеля.

Тема 4. Візуальні дослідження в контексті культурної антропології.

Залежність функціонування візуальної перцепції від культури. Антропологічний вимір візуальної культури. Дослідження візуального сприйняття та візуальної культури в історичній школі американської культурної антропології (Ф. Боас, А. Крьобер, К. Віслер). Етнопсихологічні дослідження сприйняття Р. Бенедикт та М. Мід. Епістемні передумови сприйняття в концепції Г. Бейтсона.

Поняття сенсотипу і практики візуальної культури. Аналітика культурної обумовленості візуальної перцепції в дослідженнях М. Сегала, Д. Т. Кемпбелла та М. Герсковіца. Концепція «когнітивного стилю» Г. А. Віткіна. Проблема репрезентації антропологічного знання за К. Гірцом. Дослідження візуальної культури в перформативній антропології В. Макдугала. Антропологічне вивчення образів Дж. Рубі. Техніка «візуального зворотного зв'язку» в візуальній антропології С. Ворта і Дж. Адейра.

Тема 5. Візуальна культура і (як) влада.

Естетичні та політичні функції візуального образу. «Археологія» погляду М. Фуко. Диз'юнкція бачення/говоріння в концепціях М. Фуко та Ж. Дельоза. Генеалогія влади М. Фуко та дослідження візуальної культури. Дискурс-влада як умова формування перцептивної моделі. Візуальний диспозитив у концепціях Ж.-Л. Бодрі та М. Фуко. Мова та образ у дискурс-аналізі Е. Лаклау і Ш. Муфф. Авангардне мистецтво в контексті спротиву диспозитивам.

Принцип паноптизму як реалізація нагляду в дисциплінарному суспільстві. Зміни візуальних стратегій влади в суспільстві контролю (за Ж. Дельозом). Погляд-влада в дослідженнях Д. Кампера. Бачення і влада в гендерних дослідженнях Г. Поллок. Розділення чуттєвого та формування компетенції бачення в концепції Ж. Рансьєра.

Розділ 2. Візуальна культура в контексті теорій образу

Тема 6. Реконструкція історико-культурних репрезентацій в мистецтвознавчих дослідженнях.

Дослідження стратегій бачення в мистецтвознавстві. Теорія стилю та конвенціональність зображення. Візуальне мистецтво та чиста видимість за К. Фідлером. Становлення формального методу: дотикове та оптичне в концепції А. Ріглія. Живописне та пластичне у вченні Г. Вельфліна. Концепція методів бачення Г. Вельфліна та авангардне мистецтво.

«Велике переселення образів» у дослідженні А. Варбурга. Візуальна культура та символічна форма в іконології Е. Панофського. Мистецтвознавча аналітика візуальної культури Е. Гомбріха. Візуальне мистецтво та образне ядро (Kern) у вченні Г. Зедльмайра. Інтерпретація візуальної культури в концепції «пильного погляду» Н. Брайсона. Критика європоцентризму в постмодерністських візуальних дослідженнях Д. Преціозі. Неоконсервативна критика мистецтва Д. Каспіта.

Тема 7. Теорії фотографії.

Парадигми дослідження фотографії за Р. Бергом: позитивістська (В. Г. Ф. Тальбот), модерна (В. Беньямін) та структуралістська (Р. Барт). Онтологія фотографічного образу (А. Базен). Дослідження авангардної фотографії С. Зонтаг. Риторика фотографічного образу за Р. Бартом. Авангардна фотографія – іконічність чи індексальність (Р. Краусс, Т. Мальдонадо)? Подальший розвиток семіотичних досліджень авангардної фотографії (П. Дюбуа, Г. Сонсон, Ж.-М. Флох). Критика теорії фотографії Р.Барта в дослідженнях фотомистецтва А.Руйе та Д. Бейкера.

Фотографія та репрезентація в дослідженнях М. Альвардо. Фотографічний образ як технологічний в концепції В. Флюссєра. Дослідження фотографії в медіатеорії Ф. Кітлера.

Тема 8. Образ-рух

Фотографічний та кінематографічний образи. Специфіка «ситуації кіно» (А. Бадью). Концепція образу А. Бергсона та теорія кіно Ж. Дельоза. Інтерпретація понять «кадр», «план» і «монтаж» в дослідженнях Ж. Дельоза на прикладі авангардного кінематографу. Депсихологізація кінематографічного образу. Поняття «образ-рух» у контексті полеміки Ж. Дельоза з феноменологічними концепціями сприйняття та образу. Різновиди образу-руху: образ-перцепція (П. П. Пазоліні, Е. Ромер, Ж. Гремійон, Ж. Віго, Д. Вертов), образ-емоція (К. Дрейер, Й. Штернберг, Р. Брессон, Д. Гріффіт, С. Ейзенштейн, І. Бергман), образ-дія (К. Відор, Н. Рей, Л. Бунюель, Д. Гріффіт, С. де Мілл, Е. Любич, С. Ейзенштейн). Кінематограф А. Гічкока та межі образу-руху.

Тема 9. Образ-час

Репрезентація часу у візуальній культурі. Синхронія і діахронія. Час і кіно в концепції З. Кракауера. Виникнення образу-часу як наслідок внутрішньої еволюції кіно (Ж. Дельоз). Образ-рух і образ-час. Монтаж як непряма репрезентація часу. Теорія образу-часу А. Тарковського.

Оптичні та звукові ситуації в кіно та їх протилежність сенсомоторним. Опсигнуми і сонсигнуми (Я. Одзу, М. Антоніоні, Р. Росселліні, В. Де Сіка, Ж.-Л. Годар). Образ-марення (Л. Бунюель, Р. Клер, Д. Манкевич, Д. Льюїс) та образ-кристал (Ж. Ренуар, Ф. Фелліні, О. Велс, А. Рене, А. Роб-Грійє). Автономія звукового та візуального образів у візуальній культурі..

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Парадигми досліджень візуальної культури.						
Тема 1. Введення до дисципліни.		2				6
Тема 2. Феноменологічні методи у дослідженнях візуальної культури		2	2			6
Тема 3. Аналітика візуальної перцепції в теорії гештальту та психоаналізі		2				8

Тема 4. Візуальні дослідження в контексті культурної антропології		2				8
Тема 5. Візуальна культура і (як) влада		2				8
Разом за розділом 1	48	10	2			36
Розділ 2. Візуальна культура в контексті теорій образу						
Тема 6. Реконструкція історико-культурних репрезентацій в мистецтвознавчих дослідженнях		4	2			6
Тема 7. Теорії фотографії		2	2			6
Тема 8. Образ-рух		2	2			6
Тема 9. Образ-час		2	2			6
Разом за розділом 2	42	10	8			24
Усього годин	90	20	10			60

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до теорії візуальної культури	2
2	Феноменологія візуальної культури	2
3	Психоаналітичні дослідження візуальної культури.	3
4	Дослідження стратегій бачення в мистецтвознавстві.	2
5	Парадигми дослідження фотографії	5
6	Теорії кіно	7
	Разом	20

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	40

2	Написання есе на завдану тему	20
	Разом	60

**6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання
з курсу «Візуальна культура» не передбачається**

Питання до контрольної роботи з курсу «Візуальна культура»

1. Міждисциплінарність візуальних досліджень культури.
2. Проблематика сучасних досліджень візуальної культури.
3. Проект нової іконології Дж.Т. Мітчелла та становлення пікторіальних досліджень.
4. Концепція іконічності Г.Бема.
5. Методологія досліджень візуальної культури за Дж. Елкінсом.
6. Обґрунтування досліджень візуальної культури як окремого напрямку у філософських і культурологічних дослідженнях в роботах К.Моксі, М. Джея, Н. Мірзоева.
7. Візуальна культура в дослідженнях М. Ямпольського від інтертекстуальності до теорії візуальної культури.
8. «Велике переселення образів» у дослідженні А. Варбурга.
9. Візуальна культура та символічна форма в іконології Е. Панофського.
10. Мистецтвознавча аналітика візуальної культури Е. Гомбріха.
11. Візуальне мистецтво та образне ядро (Kern) у вченні Г. Зедльмайра.
12. Інтерпретація візуальної культури в концепції «пильного погляду» Н. Брайсона.
13. Критика європоцентризму в постмодерністських візуальних дослідженнях Д. Преціозі.
14. Неоконсервативна критика мистецтва Д. Каспіта.

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Оцінка за виконання практичних завдань
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Екзамен	Сума	
Відвідуван		Розділ 1		Розділ 2			Контроль-на робота	Індивідуальне завдання			Разом
Л	С	T1	T2	T3	T4	T5					
5	5	10	10	10	10	10	-	-	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

11. Рекомендована методичне забезпечення

Методичне забезпечення

1. Бойлен Л. Візуальна культура. К.: ArtHuss, 2021. 208 с.
2. Handbook of Visual Analysis / [ed. by Theo Van Leeuwen, Carey Jewitt]. — Thousand Oaks, CA ; London ; New Delhi : Sage Publications, 2001. — 224 p.
3. Handbook of Visual Communication : Theory, Methods and Media / [ed. by Kenneth L. Smith, Sandra Moriarty, Gretchen Barbatsis, Keith Kenney]. — Mahwah, NJ ; London : Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2005. — 601 p.

11. Рекомендована література

Базова література

1. Emmison M. J., Smith Ph. D. Researching the Visual : Images, Objects, Contexts and Interactions in Social and Cultural Inquiry / Michael J. Emmison, Philip D. Smith. — Thousand Oaks, CA ; London ; New Delhi : Sage Publications, 2000. — 256 p. — (Introducing Qualitative Methods series).
2. Handbook of Visual Communication : Theory, Methods and Media / [ed. by Kenneth L. Smith, Sandra Moriarty, Gretchen Barbatsis, Keith Kenney]. — Mahwah, NJ ; London : Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2005. — 601 p.
3. Mirzoeff N. An Introduction to Visual Culture / Nicholas Mirzoeff. — 2nd ed. — London ; New York : Routledge, 2009. — 352 p.

Основна література

4. Бодрі Ж.-Л. Ідеологічні ефекти базисного кінематографічного апарату / Жан-Луї Бодрі ; [пер. з фр.] // Кіно-Театр. — 2004. — № 5. — С. 19—24.
5. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляції / Жан Бодріяр ; [пер. з фр. В. Ховхун]. — К. : Основи, 2004. — 230 с.
6. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / Фредрик Джеймісон ; [пер. з англ. П. Дениска]. — К. : Курс, 2008. — С. 22—76.
7. Кебуладзе В. І. Феноменологія : навч. посібник / Вахтанг Кебуладзе. — К. : ТОВ «ППС-2002», 2005. — 118 с.
8. Adams P. The Emptiness of the Image : Psychoanalysis and Sexual Differences / Parveen Adams. — London ; New York : Routledge, 1996. — 173 p.

9. Badiou A. Handbook of Inaesthetics / Alain Badiou ; [transl. from French by Alberto Toscano]. — Stanford, CA : Stanford University Press, 2005. — P. 1—16, 72—77. — (Meridian : Crossing Aesthetics).
10. Bal M. Seeing Signs : The use of Semiotics for the Understanding of Visual Art / Mieke Bal // The Subjects of Art History : Historical Objects in Contemporary Perspective / [ed. by Mark A. Cheetham, Michael Ann Holly, Keith Moxey]. — Cambridge ; New York ; Melbourne : Cambridge University Press, 1998. — P. 74—93. — (Cambridge New Art History & Criticism).
11. Berger J. Ways of Seeing / John Berger ; [in association with Sven Blomberg, Chris Fox, Michael Dibb, Richard Hollis]. — London : Penguin Classics, 2008. — 176 p. — (Penguin Modern Classics).
12. Bordwell D. Narration in the Fiction Film / David Bordwell. — Madison : University of Wisconsin Press, 1985. — 384 p.
13. Carroll J. M. A Program for Cinema Theory / John M. Carroll // Journal of Aesthetics and Art Criticism. — 1977. — No. 35 (3). — P. 337—357.
14. Derrida J., Steigler B. Echographies of Television / Jacques Derrida, Bernard Steigler ; [trans. from French by Jennifer Bajorek]. — Cambridge, UK : Polity, 2002. — 184 p.
15. Didi-Huberman G. Confronting Images : Questioning the Ends of a Certain History of Art / Georges Didi-Huberman ; [transl. from French by John Goodman]. — University Park, PA : Pennsylvania State University Press, 2009. — 336 p.
16. Dikovitskaya M. Visual Culture : The Study of the Visual after the Cultural Turn / Margaret Dikovitskaya. — Cambridge, MA : The MIT Press, 2006. — 326 p.
17. Doane M. A. The Desire to Desire : The Woman's Film of the 1940s / Mary Ann Doane. — Bloomington : Indiana University Press, 1987. — 224 p. — (Theories of Representation and Difference).
18. Williams R. Television : Technology and Cultural Form / Raymond Williams. — London ; New York : Routledge, 2003. — 192 p. — (Routledge Classics).
19. Williams R., Newton J. Visual Communication : Integrating Media, Art, and Science / Rick Williams, Julianne Newton. — London ; New York : Lawrence Erlbaum, 2007. — 472 p. — (Routledge Communication Series).

12. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Centre for Visual and Cultural Studies (CVCS), Scotland, Edinburgh:
<http://www.eca.ac.uk/index.php?id=691>

2. Interfaces: Studies in Visual Culture book series:
<http://www.upne.com/series/IVSS.html>
3. Journal of Vision: An online, open access journal of vision science:
<http://www.journalofvision.org/>
4. News and Resources for Visual Anthropology:
<http://www.visualanthropology.net/>
5. Society for Visual Anthropology:
<http://societyforvisualanthropology.org/>
6. The Journal of Visual Culture:
<http://www.journalofvisualculture.org/>

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Матеріали для семінарських занять з курсу «Візуальна культура»

Тема семінару 1 Введення до теорії візуальної культури

План

1. Становлення візуальних досліджень (Visual studies) як нової дослідницької парадигми.
2. Проблемне поле досліджень візуальної культури.
3. Трансформації візуальної культури в добу масового відтворення.
4. Візуальна культура та еволюція оптичних медіа.

Питання для самоконтролю

1. Що складає проблематику досліджень візуальної культури?
2. Назвіть особливості об'єкту вивчення теорій візуальної культури.
3. Визначте методологічну специфіку візуальних досліджень.
4. Які трансформації викликав в культурі ХХ сторіччя розвиток оптичних медіа?
5. Який вплив мають оптичні медіа на організацію і функціонування візуальної перцепції?

Основна література

1. Smith M. Visual Culture Studies: History, Theory, Practice / M. Smith // Visual Culture Studies. – Los Angeles, London : SAGE Publications Inc., 2008. – P. 1-16.

Додаткова література

1. Crary J. Techniques of the observer : On vision and modernity in the 19th century / J. Crary. – Cambridge : The MIT Press, 1992. – 183 p.
2. Jay M. Smith M. That Visual Turn: The Advent of Visual Culture // Visual Culture Studies. – Los Angeles, London : SAGE Publications Inc., 2008. – P. 182-188

3. Mitchell W.J.T. Showing Seeing: a critique of visual culture / W.J.T. Mitchell // Journal of Visual Culture. – 2002. – Vol. 1. № 2. – P. 165-181

Тема семінару 2 Феноменологічні методи дослідження візуальної культури

План

1. Формування феноменологічних методів дослідження.
2. Візуальна культура як об'єкт феноменологічних досліджень.
3. Концепції образу в феноменологічних вченнях.
4. Подолання трансценденталізму в феноменологічних концепціях другої половини ХХ сторіччя.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть принципи феноменологічних стратегій дослідження візуальної культури.
2. В чому полягає розрізнення визначень поняття «феномен» в концепціях Е. Гусерля, М.Гайдеггера і Ж.-П.Сартра?
3. Визначте проблемне поле феноменології сприйняття.
4. Назвіть особливості розуміння образу у французькій феноменології.
5. Що таке «насичений феномен»?

Основна література

1. Hezekiah G. Phenomenology's Material Presence: Video, Vision and Experience / G. Hezekiah. – Bristol, Chicago : Intellect, 2010. – 91 p.

Додаткова література

1. Кебуладзе В. Феноменологія. Навчальний посібник / В. Кебуладзе. – К. : ППС, 2005. – 118 с.
2. Henri M. Seeing the Invisible: On Kandinsky / M. Henri; [Transl. from French S. Davidson]. – N.-Y., L. : Continuum, 2009 – 160 p.

3. Marion J.-L. *The Visible and the Revealed* / J.-L. Marion ; [Transl. from French C. Gschwandtner]. – N.-Y. : Fordham University Press, 2008. – 181 p.
4. Wahlberg M. *Documentary time. Film and phenomenology* / M. Wahlberg. – Minneapolis: University of Minnesota Press, 2007. – 170 p.

Тема семінару 3. Психоеаналіз візуальної культури.

План

1. Застосування психоаналітичних методик до вивчення візуальної культури.
2. Візуальна культура та інстанція уявного.
3. Психоаналітичні концепції погляду.
4. Психоаналітичні дослідження візуального сприйняття та концепції шву.

Питання для самоконтролю

1. Чому П.Рікер називав психоаналіз герменевтикою підозри?
2. Які принципи визначають організацію і функціонування погляду?
3. Що таке сінтом?
4. Дайте визначення психоаналітичному поняттю «шов».
5. Якою мірою погляд залежить від гендерної ідентифікації?

Основна література

1. Copjec J. *The Orthopsychic Subject: Film Theory and the Reception of Lacan* / J. Copjec // *October*. – 1989. – № 49 (Summer). – P. 53–71.
2. Heath S. *Notes on Suture* / S. Heath // *Screen*. – Vol.18. No.4. – Winter 1977/78. – P. 48-76.

Додаткова література

1. Adams P. The Emptiness of the Image. Psychoanalysis and Sexual Differences / P. Adams. – N.-Y., L. : Routledge, 1996. – 173 p.
2. Doane M. The Desire to Desire: The Woman's Film of the 1940s (Theories of Representation and Difference) / M. Doane. – Bloomington: Indiana University Press, 1987. – 224 p.
3. Pollock G. The Image in Psychoanalysis and the Archaeological Metaphor / G. Pollock // Psychoanalysis and the Image Transdisciplinary Perspectives. – Malden, Oxford : Blackwell Publishing, 2006. – P.1-29

Тема семінару 4. Дослідження візуальної культури в мистецтвознавстві.

План

1. Візуальна культура і форма. Становлення і розвиток формальної школи в мистецтвознавстві.
2. Велике переселення образів.
3. Інтерпретації візуального мистецтва в іконології.
4. Дослідження візуальної культури в постмодерністському мистецтвознавстві.

Питання для самоконтролю

1. Що таке метод бачення?
2. Як в історії візуального мистецтва виявляються дотикове і оптичне?
3. Назвіть рівні аналізу візуального мистецтва в іконології.
4. Що таке образне ядро (Kern)?
5. Якою мірою класичні дослідження візуального мистецтва були залежні від європоцентризму?

Основна література

1. Preziosi D. Rethinking Art History: Meditations on a Coy Science / D. Preziosi – New Heaven : Yale University Press, 1991. – 285 p.

Тема 5. Теорії фотографії.

План

1. Онтологія фотографічного образу.
2. Фотографія як повідомлення без коду
3. Риторика фотографічного образу.
4. Фотографія і репрезентація.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть теоретичні парадигми дослідження фотографії.
2. Що таке технологічний образ?
3. В чому полягає проблема кодифікації фотографічного повідомлення?
4. Який тип знаків притаманний фотографії: іконічний чи індексальний?
5. Що таке конотація? Як визначити конотативний рівень при дослідженні фотографії?

Основна література

1. Sonesson G. Semiotics of Photography – on Tracing the Index / G. Sonesson. – Lund : Lund University, 1989. – 141 p.

Додаткова література

1. Alvarado M. Photographs and Narrativity / M. Alvarado // Representation and Photography: A Screen Education Reader ; [Ed. Alvarado M., Buscombe E. and Collins R.]. – N.-Y. : Palgrave, P. 148-163

2. Hall S. The Determination of News Photographs / S. Hall // The Manufacture of News ; [Ed. by Cohen S., Young J.]. – London : Constable, 1981. – P. 147-156
3. Sontag S. On Photography / S. Sontag // Basic Critical Theory for Photographers ; [Ed. Grange A]. – Oxford, London : Focal Press, 2005. P. 30-75

Тема 6. Теорії кіно

План

1. Кадрування та кінематографічне повідомлення.
2. Дискретна одиниця кіномови.
3. Членування кінематографічного коду.
4. Синтез семіології і психоаналізу у кінотеорії.

Питання для самоконтролю

1. Що є одиницею кінозначення?
2. В чому полягає унікальність кінематографічного коду?
3. Чому кінематографічний код характеризують потрійними членуванням?
4. Визначте специфіку денотації в художньому фільмі.
5. Охарактеризуйте процеси згущення і зміщення в кіномові.

Основна література

1. Stam R., Burgoyne R., Flitterman-Lewis S. New Vocabularies in film semiotics. Structuralism, post-structuralism and beyond / R. Stam, R. Burgoyne, S. Flitterman-Lewis. – New-York, London : Routledge, 1992. – P. 1-69, 125-187

Додаткова література

1. Carroll J. M. A Program for Cinema Theory / J. M. Carroll // Journal of Aesthetics and Art Criticism. – 1977. – № 35 (3). – P. 337-357
2. Laretis T. De. Freud's Drive: Psychoanalysis, Literature and Film (Language, Discourse, Society) / T. De. Laretis. – Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2010. – 208 p.

Додаткова література

1. Bordwell D. Narration in the Fiction Film / D. Bordwell. – Madison : University of Wisconsin Press, 1985. – 384 p.
2. Heath S. Narrative Space / S. Heath // The Narrative Reader ; [Ed. by McQuillan M.]. – New-York, London : Routledge, 2000. – P. 184-191
3. Doane M. The Desire to Desire: The Woman's Film of the 1940s (Theories of Representation and Difference) / Doane M. – Bloomington : Indiana University Press, 1987. – 224 p.

Тема 7. Образ-рух.

План

1. Депсихологізація кінематографічного образу.
2. Концепція образ-руху та феноменологічні доктрини візуального сприйняття.
3. Різновиди образ-руху: образ-перцепція, образ-емоція і образ-дія.
4. Межі образ-руху.

Питання для самоконтролю

1. Визначить особливості «ситуації кіно».
2. В чому полягає проблематичність феноменологічних досліджень кіно?

3. Як зв'язані поняття «образ-рух» і «кінематографічний план».
4. Що таке образ-перцепція?
5. В чому позначилась криза образу-дії?

Основна література

1. Bogue R. Deleuze on Cinema / R. Bogue. – New-York, London : Routledge, 2003. – P. 1-106
2. Marrati P. Gilles Deleuze : Cinema and Philosophy / P. Marrati ; [Transl. from French Hartz A.] – Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 2008. – P. 1-65

Додаткова література

1. Hughes J. Schizoanalysis and the Phenomenology of Cinema / J. Hughes // Deleuze and the Schizoanalysis of Cinema; [Ed. by Buchanan I., MacCormack P.]. – London, New York : Continuum, 2008. – P. 15-26

Тема 8. Образ-час.

План

1. Репрезентація часу в кінематографі.
2. Еволюція кіно та виникнення образу-часу.
3. Оптичні і звукові ситуації в кіно.
4. Образ-марення і образ-кристал.

Питання для самоконтролю

1. Що таке опсигнуми і сонсигнуми?
2. Як за допомогою монтажу у фільмі репрезентується час?
3. Чому образ-час долає сенсомоторні ситуації в кіно?
4. Що таке образ-кристал?
5. В яких стратегіях кінонарації актуалізується образ-час?

Основна література

1. Marrati P. Gilles Deleuze : Cinema and Philosophy / P. Marrati ; [Transl. from French Hartz A.] – Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 2008. – P. 66-96

Додаткова література

1. Bogue R. Deleuze on Cinema / R. Bogue. – New-York, London : Routledge, 2003. – P. 107-202
2. Lambert G. Schizoanalysis and the Cinema of the Brain / G. Lambert // Deleuze and the Schizoanalysis of Cinema; [Ed. by Buchanan I., MacCormack P.]. – London, New York : Continuum, 2008. – P. 27-38
3. Restivo A. Into the Breach: Between the Movement-Image and the Time-Image / A. Restivo // The Brain is the Screen Deleuze and the Philosophy of Cinema ; [Ed. by Flaxman G.]. – Minneapolis, London, 2000 – P. 171-192
4. Riley M. Disorientation, Duration and Tarkovsky / M. Riley // Deleuze and the Schizoanalysis of Cinema; [Ed. by Buchanan I., MacCormack P.]. – London, New York : Continuum, 2008. – P. 52-62
5. Schwab M. Escape from the Image: Deleuze's Image-Ontology / M. Schwab // The Brain Is the Screen Deleuze and the Philosophy of Cinema ; [Ed. by Flaxman G.]. – Minneapolis, London, 2000 – P. 109-140

Самостійна робота студентів

Теми та питання, що потребують самостійного опрацювання

1. Естетичні та політичні функції візуального образу. «Археологія» погляду М. Фуко. Диз'юнкція бачення/говоріння в концепціях М. Фуко та Ж. Дельоза. Генеалогія влади М. Фуко та дослідження візуальної культури

2. Дискурс-влада як умова формування перцептивної моделі. Візуальний диспозитив у концепціях Ж.-Л. Бодрі та М. Фуко.
3. Мова та образ у дискурс-аналізі Е. Лаклау і Ш. Муфф. Авангардне мистецтво в контексті спротиву диспозитивам.
4. Принцип паноптизму як реалізація нагляду в дисциплінарному суспільстві. Зміни візуальних стратегій влади в суспільстві контролю (за Ж. Дельозом).
5. Погляд-влада в дослідженнях Д. Кампера. Бачення і влада в гендерних дослідженнях Г. Поллок.
6. Розділення чуттєвого та формування компетенції бачення в концепції Ж. Рансьєра.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ З КУРСУ
«Візуальна культура»**

№	Форми навчальної діяльності	Кількість балів	Термін	Примітки
1	Відвідування лекцій	5	постійно	
2	Відвідування семінарських занять	5	постійно	
3	Участь у семінарських заняттях	30	постійно	
4	Виконання контрольної роботи	20		
	Підсумковий контроль (екзаменаційна робота)	40		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси):			
	Участь в конференціях, круглих столах	5		
	Виступ на конференції за наявності друкованої програми	10		
	Публікація тез доповіді або наукової статті	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ.

1. Відвідування лекцій:

5 балів: студент відвідав 90 - 100 % лекційних занять;

4 бали: студент відвідав 66 - 89 % лекційних занять;

3 бали: студент відвідав 41 – 65 % лекційних занять;

2 бали: студент відвідав 21 - 40% лекційних занять;

1 бал: студент відвідав 1- 20 % лекційних занять;

0 балів: студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять:

5 балів: студент відвідав 90 - 100 % семінарських занять;

4 бали: студент відвідав 66 - 89 % семінарських занять;

3 бали: студент відвідав 41 – 65 % семінарських занять;

2 бали: студент відвідав 21 - 40% семінарських занять;

1 бал: студент відвідав 1- 20 % семінарських занять;

0 балів: студент не відвідував семінарські заняття

3. Участь у семінарських заняттях (максимум 30 балів за 6 виступів):

Виступ з доповіддю

5 балів:

- виступ студента побудовано послідовно, системно, логічно;
- питання висвітлено всебічно та з урахуванням різних точок зору;
- під час виступів студент виявив глибоке знання змісту питання, вільно оперування культурологічними термінами;
- відповіді повністю репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

4 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно та логічно;
- питання висвітлено всебічно та у співставленні з основними точками зору;
- під час виступів студент виявив в цілому знання змісту питання, вільне оперування культурологічними термінами;
- відповіді достатньо репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

3 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно;
- питання достатньо висвітлено та у співставленні з окремими точками зору;
- під час виступів студент виявив певне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами;
- відповіді на додаткові питання не є повними, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не завжди точні, мають похибки;

2 бали:

- виступ студента побудовано не завжди послідовно;
- питання достатньо висвітлено, проте відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив фрагментарне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами викликало труднощі;
- відповіді на додаткові питання потребують уточнення, конкретизації, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

1 бал:

- виступ студента побудовано здебільшого стихійно;
- питання недостатньо висвітлено, відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив роздуми про зміст питання, оперування культурологічними термінами викликало значні труднощі;
- відповіді розпливчаті та виходять за межі додаткових питання, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

0 балів: студент не підготував та не виступив з доповідями.

4. ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.

Студент має виконати контрольну роботу з візуальної культури, яка передбачена навчальним планом підготовки фахівців. Орієнтована тематика контрольних робіт подана в НМК. Контрольна робота має складатися з вступу, основної частини та висновків та містити список використаної літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ:

20 – 17 балів:

- студент всебічно обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував глибоке знання змісту обраної теми, вільне оперування культурологічними категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз відповідних питань;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- текст роботи викладено лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- роботу написано грамотно, оформлено відповідно до вимог та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

16– 13 балів:

- студент достатньо обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував знання змісту обраної теми, оперування культурологічними категоріями, провів культурологічний аналіз відповідних питань;
- в цілому висвітлені знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- текст роботи викладено послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- роботу написано грамотно з використанням культурологічної фахової лексики, оформлено в цілому відповідно до вимог.

12– 9 балів:

- студент надав певне обґрунтування актуальності теми роботи, визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував певне знання змісту обраної теми, виклавши основні її положення;
- висвітлені знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- текст роботи викладено недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- робота, в цілому, написано грамотно, проте допущені помилки щодо її оформлення.

8– 5 балів:

- актуальність теми недостатньо висвітлено, мета та задачі не мають чітких формулювань;
- студент продемонстрував роздуми з обраної теми, відсутність знань основних культурологічних категорій;
- текст роботи містить певні уявлення з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

4– 1 бал:

- студент надав спробу обґрунтування актуальності теми роботи, мета та задачі дослідження не визначені;
- студент продемонстрував відсутність знань з обраної проблеми;
- робота містить певні уявлення з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з багатьма помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

0 балів: робота відсутня

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумкова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Візуальна культура». Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється 20 балами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

20 – 16 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту залікового питання, вільне оперування культурологічними категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певну культурологічну проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

15– 12 балів:

- студент продемонстрував знання змісту залікового питання, оперування основними культурологічними категоріями, аргументовано виклав означену проблему;
- в цілому висвітлено знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та

- рекомендованої літератури , проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну культурологічну проблему, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
 - здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
 - відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
 - відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;
 - відповідь написана грамотно з використанням культурологічної фахової лексики.

11– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту залікового питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певної культурологічної проблеми, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми з залікового питання, відсутність знань основних культурологічних категорій;
- відповідь містить певні уявлення з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань з залікового питання;

- відповідь містить певні уявлення з теорії візуальної культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЗАЛІКОВІ
ПИТАННЯ АБО КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ
ЗАВДАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Питання до контрольної роботи з курсу «Візуальна культура»

1. Міждисциплінарність візуальних досліджень культури.

2. Проблематика сучасних досліджень візуальної культури.
3. Проект нової іконології Дж.Т. Мітчелла та становлення пікторіальних досліджень.
4. Концепція іконічності Г.Бема.
5. Методологія досліджень візуальної культури за Дж. Елкінсом.
6. Обґрунтування досліджень візуальної культури як окремого напрямку у філософських і культурологічних дослідженнях в роботах К.Моксі, М. Джея, Н. Мірзоева.
7. Візуальна культура в дослідженнях М. Ямпольського від інтертекстуальності до теорії візуальної культури.
8. «Велике переселення образів» у дослідженні А. Варбурга.
9. Візуальна культура та символічна форма в іконології Е. Панофського.
10. Мистецтвознавча аналітика візуальної культури Е. Гомбріха.
11. Візуальне мистецтво та образне ядро (Kern) у вченні Г. Зедльмайра.
12. Інтерпретація візуальної культури в концепції «пильного погляду» Н. Брайсона.
13. Критика європоцентризму в постмодерністських візуальних дослідженнях Д. Преціозі.
14. Неоконсервативна критика мистецтва Д. Каспіта.

Залікові питання з курсу «Візуальна культура»

1. Visual studies як нова дослідницька парадигма.

2. Проблематика сучасних досліджень візуальної культури .
3. Еволюція оптичних медіа.
4. Розвиток та становлення візуальної антропології.
5. Культурна обумовленість візуального сприйняття.
6. Психоаналіз візуальної культури.
7. Ідеологія у візуальних комунікаціях.
8. Проблемне поле візуальної соціології.
9. Візуальна культура і влада.
10. Візуальна культура як мова. Образ і знак.
11. Взаємодія вербального і візуального у сучасній медіакulturі.
12. Авангард у візуальній культурі ХХ сторіччя.
13. Дослідження образів популярної візуальної культури.
14. Сучасне візуальне мистецтво в контексті візуальних комунікацій.
15. Візуальна культура як інструмент соціальної критики.
16. Парадигми дослідження фотографії.
17. Аналогова і цифрова візуальна медіакultura.
18. Кінематографічна репрезентація простору.
19. Кінематографічна репрезентація часу.
20. Візуальна культура в добу масового відтворення (за В. Беньяміном).
21. Семіотика візуальної культури: школи, методологічні принципи.
22. Семіотика кіно (Ю. Лотман, К.Метц).
23. Психоаналітичні дослідження кіно С.Жижека.
24. Риторика фотографічного образу (за Р. Бартом).
25. Наративні стратегії в кінематографі.
26. Кінотеорія Ж.Л. Бодрі.
27. Кінонарація і візуальне задоволення (за Л.Малві).
28. Теорія кінообразу Ж.Дельоза.
29. Класифікації монтажних концепцій.
30. Теорія монтажу С.Ейзенштейна.
31. Концепція монтажу А.Тарковського.

32. Політичне кіно за Ж.-Л. Годаром.
33. Критерії розрізнення ігрового та неігрового кінематографу.
34. Постмодерністська теорія і практика кіно (Ф.Джеймісон, Д. Лінч, П. Грінвей).
35. Феміністські дослідження візуальної культури (Г.Поллок, Л.Малві, А.Усманова).